

שאלה: בעלי שמע בשיעור כי כל אשה חייבת להתפלל בכל יום ויום. זה מפתיע אותי כי אימא שלי אינה מתפללת. גם שאלתי את הסבתא וגם היא לא מתפללת, חוץ מבראש השנה ויום הכפורים. יש לי בבית שלשה ילדים קטנים ועד שאני מסדרת אותם כל בקר ללכת לבית הספר, אין לי זמן להתפלל. וגם אני עובדת וחייבת להיות במשרד בכל יום בשעה 9 ויש תמיד פקקים בכביש בדרך לשם. מה אעשה?

תשובה: אשה חייבת בתפילה, כמו שהאיש מחוייב (ברכות דף כ). הטעם שנתנו בגמרא הוא "שהתפילה היא בקשת רחמים". ומי לא צריך לזה? ולכן כשאינך מתפללת את מפסידה הרבה טוב בחיים.

מה שהסבתא לא מתפללת, כנראה היא ממשיכה מנהג הדורות שלפניה, כבר הזכיר זאת ה"מגן אברהם" (בסי' קו) שהמצוה דאורייתא היא רק בקשה אחת בכל יום. נניח להגיד: הקב"ה תן לי בריאות" או "תן לי שלום בית" או "תן לי פרנסה". כל הנוסח הארוך של שמונה עשרה (לפי דעת בעל הטורים, 613 מלים!) הוא "רק" מדרבנן. וכיון שבימי קדם לא היו בתי-ספר לנשים, הרבה מהן לא ידעו קרוא וכתוב במלים עבריות, כי בהיותן בגלות דברו לועזית, ולא הבינו לשון הקודש. ולכן לומר מלים בלי הבנה, חשבו שעדיף לא להתפלל. ועוד הטרחות בבית היו הרבה. כבסו בגדים בידיים. לא קבלו מאכלים בקופסאות מוכנות לאכילה אלא הבישולים היו הרבה. ולכן היו טרודות כמעט כל היום בצרכי ניהול הבית ולא היה להם זמן פנאי לקום ולהתפלל. כמובן, בימינו נשתנה המצב לטובה, ללא השוואה אל מה שהיה אז.

תפילה זו שאמרנו שהאשה חייבת להתפלל, כמה פעמים הוא ביום? לפי ה"משנה ברורה" (סי' קו) היא פעמיים ביום. ולפי הרב עובדיה יוסף (שו"ת יחווה דעת ח"ג סי' ז), די לה בתפילת שמונה עשרה פעם אחת ביום. ולכן גם אם אינך פנויה בבקר להתפלל, יש לך אפשרות להתפלל גם אחרי הצהרים! אם תנסי פעם, לבקש 613 מלים אלו אינו עורך זמן יותר מחמש או שמונה דקות. מדובר רק על תפילת עמידה.

לפי חז"ל (ברכות כ') אינך חייבת לומר קריאת שמע. הנהיגו כך רק מפני המנהג. אבל את חייבת לומר 18 ברכות השחר, שבתחילת סידור התפלה. הן שבח והודיה על כל הטובות שה' חנן אותך.

נעבור לנושא אחר. מה הרעיון בתפילה. מה את מפסידה כשאינך מתפללת ומה את מרויחה כשאת כן מתפללת.

כתב ספר "מסילת ישרים" - פרק יט: "שצריך האדם לחשוב בעודו מתפלל או עושה מצוה, כי לפני מלך מלכי המלכים הוא מתפלל או עושה המעשה ההוא. והוא מה שהזהיר התנא (אבות, ב): 'וכשאתה מתפלל דע לפני מי אתה מתפלל'. והנה צריך שיסתכל האדם ויתבונן היטב, שהוא עומד ממש לפני הבורא יתברך שמו ונושא ונותן עמו, אף על פי שאין עינו של אדם רואהו. ותראה כי זה הוא היותר קשה שיצטייר בלב האדם ציור אמיתי, יען אין החוש עוזר לזה כלל. אמנם מי שהוא בעל שֶׁכֶל נכון, במעט התבוננות ושימת לב, יוכל לקבוע בלבו אמיתת הדבר; איך הוא בא ונושא ונותן ממש עמו יתברך, ולפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש. והוא יתברך שמו מאזין לו מקשיב לדבריו, כאשר ידבר איש אל רעהו ורעהו מקשיב שומע אליו". [עד כאן לשונו].

כיצד להפנים תחושה זו? כאשר את כורעת בברכיך, ומנמיכה את ראשך בהשתחוייה, את צריכה לחשוב שאת עושה פעולה זו מול רבון העולם שאליו את מדברת! וכן כאשר את פוסעת אחורנית שלוש פסיעות בסוף התפילה, זה כדי להמחיש לך את הרעיון שאת עוזבת את הפגישה מול בורא עולם, את יוצאת מ"קבלת הפנים" שערך לך. וכן כאשר את אומרת את המלים: "ברוך אתה", אינך אומרת "ברוך הוא" אלא "אתה" למי ששומע. זה מי שברא אותך, כל חלקי גופך, שיניים ולב וריאות וכליות. זה מי שפוקד עליך את כל הנעשה לך, בבריאות, בפרנסה, בשלום בית, בחינוך הילדים, ועוד עשרות עניינים.

הרי כל אדם ואדם זקוק ונצרך לדברים רבים ושונים. בעיות יש כל הזמן. והנה הזדמנות-פז לבקש מאדון כל העולמים. כי יש בידו אפשרות ורצון לעזור לך. ענין "תפלה" היא התחברות. מהר"ל כותב כי בחילופי אותיות הלשון, אות ט' מתחלפת באות ת' (אותיות הלשון דטלנ"ת). תפילה היא להיות טפל לפני הקב"ה, להיות מתבטלים לפניו. כאשר את דְבַקָה בתפילה, את נכנסת אל הקודש.

אמרו בתחילת פרקי אבות כי העולם עומד על שלושה דברים. תורה, עבודה וגמילות חסדים. מה היא "עבודה" בזמננו? מה שנאמר במקרא "ולעובדו בכל לבבכם" ופירשו בגמרא (תענית ב) זו תפילה.

רמב"ן (על שמות ד, ט) מלמד כי הקב"ה לא ריפא את משה ממה שהיה כבד פה וכבד לשון, כי משה רבינו לא התפלל על זה. כביכול, אמר הקב"ה, אם לו לא איכפת, מה לי לעזור לו? הקב"ה מוכן תמיד לעזור, אבל את צריכה לעשות צעד ראשון ולבקש ממנו. ולזה הוא מחכה, שיהיה קשר טוב בינך לבינו. מפני זה יש כל הצרות לעם ישראל, כדי שנתעורר להתפלל אליו. גם כל בקשה שיש לך,

אפילו אינה מוזכרת בנוסח המודפס, מותר לך לפרט ולהזכיר אותה בסוף ברכת "שומע תפילה", לפני המלים "ברוך אתה".

אל תתפתי מיצר הרע שלך. הרבה אפשרויות יש לך בכל יום ויום לתת את הדקות הספורות עבור תפילת "שמונה עשרה". ובימי שבת וחג, את חייבת רק תפילת שחרית, אבל בענין תפילת מוסף יש חילוקי דיעות אם אשה חייבת או לא (משנה ברורה, סי' קו סוף ס"ק ד). וכיון שהתפללת פעם אחת אותו היום את המצוה מהתורה קיימת, וחיוב שאר תפילות הוא מדרבנן, ובספק להלכה מותר לך להקל ולא להתפלל מוסף.